

Archív Slovenského banského múzea

Na základe príkazu riaditeľa múzea č. 14/1983 vznikol Archív Slovenského banského múzea, ktorý bol organizačne začlenený do dokumentačného oddelenia. Do tarchívu prešli archívne dokumenty právnych predchodcov múzea a viaceré osobné fondy. Archív múzea sa 22. apríla 2005 so súhlasom Ministerstva vnútra SR, sekcie verejnej správy, odboru archívov a registratúr stal špecializovaným verejným archívom v zmysle zákona NR SR č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach. V odborných otázkach archívniectva a predarchívnej starostlivosti sa riadi právnymi normami, smernicami, pokynmi a metodikou odboru archívov Ministerstva vnútra SR, ktorý štátny odborný dozor nad správou registratúry a archívom Slovenského banského múzea vykonáva prostredníctvom Štátneho archívu v Banskej Bystrici, pobočky Banská Štiavnica.

V rámci organizačnej štruktúry múzea je archív a registratúrne stredisko začlenené do Dokumentačného centra. Hlavným poslaním archívu je všestranná starostlivosť o archívne dokumenty, ich odborné spracúvanie a sprístupňovanie na vedecké, študijné a prevádzkové ciele.

Vzhľadom na osobitné postavenie, význam a históriu múzea sú archívne fondy múzea špecifické, a rozmanité. Archív ochraňuje jedinečné pramene k dejinám múzejníctva, baníctva, hutníctva na Slovensku, k histórii hospodárskeho a kultúrneho života mesta a osobné fondy významných osobností z oblasti vedy, spoločenského a kultúrneho života v Banskej Štiavnici. V archíve je evidovaných 14 archívnych fondov. Sú to archívne fondy z činnosti právnych predchodcov SBM a to: *Mestské múzeum* (1900–1953), *Vlastivedné múzeum* (1954–1964), *Štátne banské múzeum Dionýza Štúra* (1922–1967), *Slovenské banské múzeum v Banskej Štiavnici* a osobné fondy viacerých osobností napríklad Ing. Arpáda Bergfesta (1943–1963), Eugena Klementisa (1923-1972), Ing. Bohuslava Križku (1883-1938), Jozefa Vášáryho (1950-1973), Tihaméra Vörösa (1882-1964), Mikuláša Vraňáka (1978 + nedat.), Ing. Milana Hocka, CSc., Ing. Ivana Herčka, CSc., Ing. Eugena Kladivíka, CSc., Dr. Jána Jancsyho.

Fondy sú bohatým zdrojom informácií pre dejiny múzejníctva v Banskej Štiavnici. V rámci rozvoja archívu múzea je dôležité pokračovať v akvizičnej činnosti, a to predovšetkým na získavanie osobných dokumentov viacerých významných osobností, ktoré sa zaslúžili o rozvoj baníctva, geológie, hutníctva, banického školstva na Slovensku a tiež o rozvoj samotnej Banskej Štiavnice, čím by Slovenské banské múzeum prispelo k zachovaniu a sprístupneniu archívnych dokumentov a informácií pre ďalšie generácie.

Archívne fondy v Archíve Slovenského banského múzea v Banskej Štiavnici

Spracované a sprístupnené fondy:

Mestské múzeum (MsM)

Mestské múzeum vzniklo v roku 1900. Sídlilo na Starom zámku. Múzeum bolo vo vlastníctve mesta a kustód múzea spravoval aj mestský archív. Mestské múzeum prešlo mnohými zmenami. Najväčšia nastala v roku 1954, kedy sa oddelila agenda múzea od agendy archívu mesta, čím sa zmenila aj jeho organizačná štruktúra. Zo správy mesta prešlo pod správu ONV v Banskej Štiavnici. Jeho právnym nástupcom sa stalo Vlastivedné múzeum.

Fond obsahuje úradné knihy, registratúrne pomôcky a spisový materiál pochádzajúci z činnosti Mestského múzea v Banskej Štiavnici z obdobia rokov 1900-1953. Čiastočne zachytáva život v Banskej Štiavnici v tomto období.

Vlastivedné múzeum (VM)

Predchodcom Vlastivedného múzea bolo Mestské múzeum v Banskej Štiavnici, na ktorého

činnosť nadviazalo a ďalej v nej pokračovalo. V roku 1964 sa zlúčilo s Banským múzeom Dionýza Štúra, čím vzniklo Slovenské banské múzeum.

Fond obsahuje registratúrne pomôcky a spisový materiál z činnosti Vlastivedného múzea v Banskej Štiavnici z obdobia rokov 1954-1964 a čiastočne aj života v Banskej Štiavnici.

Štátne banské múzeum Dionýza Štúra (ŠBMDŠ)

Štátne banské múzeum Dionýza Štúra so sídlom v budove Berggerichtu vzniklo v roku 1927. Bolo to prvé múzeum svojho druhu v Československu a až do vzniku Vysokej školy technickej v Bratislave aj jediná geologická inštitúcia na Slovensku.

Fond obsahuje úradné knihy, registratúrne pomôcky, účtovné doklady a spisový materiál dokumentujúci činnosť múzea od jeho vzniku v roku 1927 až po rok 1964, kedy bolo zlúčené s Vlastivedným múzeom. Vo fonde sa nachádzajú aj spisy z obdobia pred vznikom múzea a po jeho zlúčení s VM, týkajúce sa múzea.

Jozef Vašáry (JV)

Jozef Vašáry bol regionálnym zberateľom a ľudovým rozprávačom banskoštiavnických vtíпов a humorných príbehov z prostredia baníkov. Propagoval banícku kultúru a banskoštiavnické nárečie.

Fond obsahuje súbor zozbieraných vtíпов o štiavnickom Náckovi, plány a grafy vlastnej rozprávačskej činnosti, prácu „Banskoštiavnické nárečie“.

Milan Hock (MH)

Ing. Milan Hock, CSc. bol múzejníkom, vedeckým pracovníkom, vysokoškolským pedagógom, riaditeľom Slovenského banského múzea v Banskej Štiavnici. Významne sa podieľal na zostavovaní Zborníka SBM, organizácii odborných vedeckých seminárov a expozície Baníctva a baníckeho školstva na Slovensku v Kammerhofe.

Fond obsahuje rôzne štúdie, odborné a popularizačné články, týkajúce sa baníctva, úpravníctva a činnosti SBM.

Eugen Kladivík (KLAD)

Ing. Eugen Kladivík, CSc., je múzejník, vedecký pracovník. Pracoval na viacerých oddeleniach SBM. S jeho menom je spojená výstavba Banského múzea v prírode v Banskej Štiavnici.

Fond obsahuje rôzne štúdie, odborné a popularizačné články, týkajúce sa baníctva, úpravníctva a činnosti banského skanzenu v Banskej Štiavnici.

Eugen Klementis (EK)

Eugen Klementis bol historik, múzejník. Bol riaditeľom Okresného vlastivedného múzea v Banskej Štiavnici. Pôsobil ako kultúrny referent Národnej socialistickej strany. V Banskej Štiavnici zorganizoval mestské divadelné združenie. Z jeho podnetu sa začali organizovať Kyrmezerove dni. Viedol okresné divadelné súťaže a režisérské kurzy. Venoval sa dejinám divadla, zbieral texty ľudových piesní so štiavnickými, sitnianskymi a baníckymi motívami.

Fond obsahuje bohatú korešpondenciu Eugena Klementisa s mnohými slovenskými a zahraničnými vedecko-výskumnými, kultúrными osobnosťami, výtvarnými umelcami, štúdie a odborné články týkajúce kultúrnej a literárnej histórii.

Nespracované fondy:

Ján Jancsy

Dr. Ján Jancsy bol historik baníctva, prekladateľ a rešeršný pracovník. Svoje jazykové znalosti (maďarčina, nemčina, angličtina, francúzština, latinčina) využil ako pracovník

banskoštiavnického pracoviska Geofondu v Banskej Štiavnici a neskôr Slovenského banského múzea v Banskej Štiavnici. Venoval sa dejinám baníctva a geológie. Je autorom početných štúdií, referátov, prednášok a rešerší. Vyhotovil množstvo prekladov. Fond sa aktuálne spracováva.

Arpád Bergfest

Ing. Arpád Bergfest bol banský odborník, funkcionár v mestskej správe za I. ČSR. Je autorom viacerých odborných prác z problematiky baníctva, geologických a banských pomerov Banskej Štiavnice, ako aj iných banských lokalít Slovenska.

Ing. Bohuslav Križko

Ing. Bohuslav Križko bol významný banský a elektrotechnický odborník, priekopník novej techniky v baniach a elektrifikácie Slovenska. Je autorom niekoľkých vynálezov. Študoval na Baníckej a lesníckej akadémii v Banskej Štiavnici. Pôsobil ako vládny komisár pre veci banícke a hutnícke v Bratislave.

Tihamér Vörös

Tihamér Vörös pôsobil ako mestský úradník, redaktor a novinár viacerých banskoštiavnických novín. V Banskej Štiavnici sa podieľal na organizovaní viacerých kultúrnych podujatí a založení Mestského múzea.

Mikuláš Vraňák

Mikuláš Vraňák bol predsedom Okresného súdu v Banskej Štiavnici. Bol funkcionárom a organizátorom telovýchovného a kultúrneho života v Banskej Štiavnici.

Ivan Herčko

Ing. Ivan Herčko, CSc. bol múzejník, vedecký pracovník a vysokoškolský pedagóg. V Slovenskom banskom múzeu v Banskej Štiavnici pracoval ako odborný pracovník, vedúci oddelenia geológie a riaditeľ múzea. Významne sa podieľal na zostavovaní Zborníka SBM, organizácii odborných vedeckých seminárov a príprave mnohých výstav a expozície Baníctva a baníckeho školstva na Slovensku v Kammerhofe. Na Fakulte prírodných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici pôsobil ako vysokoškolský pedagóg a v Inštitúte výskumu regiónov a krajiny pri Ústave vedy a výskumu UMB. Bol autorom mnohých odborných vedeckých publikácií a štúdií.

Slovenské banské múzeum

Slovenské banské múzeum v Banskej Štiavnici vzniklo v roku 1964 zlúčením Mestského múzea a Banského múzea Dionýza Štúra v Banskej Štiavnici. Je jediným múzeom svojho druhu na Slovensku, ktoré podáva komplexný obraz a predstavu o jednom z najvýznamnejších odvetví ľudskej činnosti – baníctve a príbuzných odvetviach.

Kontakt:

Mgr. Adriana Matejková, PhD.

vedúca Dokumentačného centra

Slovenské banské múzeum

Kammerhofská 2,

969 01 Banská Štiavnica,

+421(0)5456949430; archiv@muzeumbs.sk; matejkova.adriana@muzeumbs.sk

Eva Hrnčiarová

achivárka

Slovenské banské múzeum

Dokumentačné centrum

Kammerhofská 2,

969 01 Banská Štiavnica,

+421(0)5456949447; hrnciarova.eva@muzeumbs.sk